

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ АГРОПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ
АГРОХОЛДИНГ «МРІЯ»

МРІЯ
АГРОХОЛДИНГ

ПРОГРАМА
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**“ПРИКЛАДНА ЕКОНОМІКА –
ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ”**

27 жовтня 2017 року, м. Тернопіль

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
ЦЕНТР (БІРЖА) ІННОВАЦІЙ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
АГРОХОЛДІНГ «МРІЯ»

Міжнародна науково-практична конференція

«ПРИКЛАДНА ЕКОНОМІКА – ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ»

27 жовтня 2017 року
м. Тернопіль

Редакційна колегія: Пуцентейло П.Р., д.е.н., професор (відп. за випуск)
Язлюк Б.О., д.е.н., професор
Бруханський Р.Ф., д.е.н., професор
Гевко Р.Б., д.т.н., професор
Дзядикевич Ю.В., д.т.н., професор
Дудар Т.Г., д.е.н., професор
Пархомець М.К., д.е.н., професор
Чорна Н.П., д.е.н., доцент
Бутов А.М., к.е.н., доцент
Гуменюк О.О., к.е.н., доцент
Палюх М.С., к.е.н., доцент
Розум Р.І., к.т.н., доцент
Спільник І.В., к.е.н., доцент
Ярощук О.В., к.е.н., доцент

*Рекомендована до друку
вченою радою Факультету аграрної економіки і менеджменту
Тернопільського національного економічного університету
(протокол № 2 від 2 листопада 2017 р.)*

Прикладна економіка – від теорії до практики : матеріали
П 75 Міжнародної науково-практичної конференції [Тернопіль, 27 жовтня
2017 р.]. –Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2017. – 288 с.

ISBN 978-617-7516-30-8

Збірник містить наукові доповіді міжнародної науково-практичної конференції “Прикладна економіка – від теорії до практики” (м. Тернопіль, 27 жовтня 2017 р.), з актуальних питань функціонування сучасної прикладної економічної науки.

Відповідальність за науковий зміст і достовірність результатів, обґрунтованість висновків, правильне цитування джерел та посилання на них несуть автори наукових доповідей. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

УДК 330 : 334

© П.Р. Пуцентейло, 2017
© ТНЕУ, 2017
© ФОП Осадца Ю.В., 2017

ISBN 978-617-7516-30-8

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Monika GRABOWSKA Zrównoważone rolnictwo jako istotny element sektora rolniczego w Polsce	7
Zoriana PETROVA, Iryna LYUBEZNA Postavení konkurenceschopnosti České Republiky dle mezinárodních žebříčků	10
Bożena RYSZAWSKA Green economy transition and regional policy of European Union	13
Ірина БЕЛОВА Механізм регулювання діяльності підприємств на ринку олійно-жирової продукції	16
Андрій БУТОВ Проблеми фінансування інноваційної діяльності підприємств	20
Василь ВОЙЦЕШИН Підприємство як мікроекономічний фактор розвитку експортного потенціалу України	22
Олексій ГОРЛАЧУК, Микола ГОРЛАЧУК Аграрний ринок: проблеми забезпечення еквівалентності товарообмінних процесів	25
Анатолій ГУЛЕЙ Криптовалюти і біткоїн	27
Олександр ДЕМЧЕНКО Особливості формування ресурсного потенціалу аграрних підприємств в умовах мінливого економічного середовища	29
Олександр ДЗЮБЕНКО Інноваційно-інвестиційні аспекти розвитку суб'єктів лісогосподарського бізнесу	31
Володимир ДУДАР, Юліана БЕЗЛИСЮК Теоретико-методологічні засади формування ринку маркетингу органічної агропродовольчої продукції	34
Тарас ДУДАР Розвиток маркетингу відносин із суб'єктами бізнес-процесів на агропродовольчому ринку	36
Костянтин ЗАВГОРОДНІЙ, Олена ЩЕНКО Розвиток логістичних систем в умовах регіональних трансформацій	39
Інна ІРТИЩЕВА, Лідія РОГАТІНА Продовольча безпека регіону як передумова загальнонаціональної стратегії розвитку	41
Віталій КАРПЕНКО Сучасні підходи у трактуванні категорії «корпорація»	43
Ярослав КОСТЕЦЬКИЙ Сучасний стан орендних земельних відносин в аграрному секторі економіки	45
Дарія КРАПИВІНА Місце ЗМІ у розвитку економіки, бізнес-проектів та стартапів	48
Володимир ЛЯХОВЕЦЬ Державна підтримка як інструмент регулювання процесу розвитку ринку яловичини	50
Василь МАРТЮК, Нонна ШМІДІК Підтримка кооперативного руху АГРОХОЛДИНГОМ «МРІЯ»	52
Григорій МОНАСТИРСЬКИЙ Європейський вимір нового адміністративно-територіального устрою України	54
Василь МОРОЗ Орендні відносини як об'єкт регулювання земельних відносин	59
Степан НАВРОЦЬКИЙ, Олеся ПРУС Мікро-страхування як імператива розвитку нового сегменту фінансово-кредитної системи	61
Віталій НЯНЬКО, Олександр НЕЗДОРОВІН Особливості маркетингової діяльності на підприємстві	63
Олена ПАНУХНИК Місце сучасних розумних технологій у формуванні інноваційного розвитку об'єднаних територіальних громад України	65
Ольга ПАСЛАВСЬКА Перспективи запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні	68
Марія ПИСЬМЕННА Особливості формування принципів державних закупівель в ЄС	71
Галина РУМ'ЯНЦЕВА Індустріальні парки як особлива форма аутсорсингу	74
Неля ЧОРНА Проблеми розвитку підприємництва в Україні	77

Владислав ШАЛІМО Тенденції ринку виноробства в Україні та напрями його подальшого розвитку	79
Ірина ШЕВЧУК До питання трансформаційних перетворень у контексті економічної безпеки підприємств цукрової промисловості	82
Борис ЯЗЛЮК Механізми активізації інвестиційної діяльності харчових підприємств	83

СЕКЦІЯ 2. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Mirosław BRONIEWICZ Sustainability of steel buildings	86
Božena KUCHMACZ Inteligentny rozwój wsi	89
Ростислав БАГЛЕЙ Підвищення ефективності корпоративного управління	91
Любомир БІЛОУС Актуальні питання ефективного управління професійним навчанням на підприємствах хлібопекарської галузі (внутрішньофірмове навчання)	94
Андрій ВІТРОВИЙ, Андрій КУЗЬ Шляхи покращення системи операційного менеджменту на вітчизняних переробних підприємствах	96
Роман ВОЛОШИН, Василь МЕЛЬНИЧЕНКО Методичні засади введення студентів у спеціальність 193 “Геодезія та землеустрій”	98
Наталія ГАВАДЗИН, Христина ЕРСТЕНЮК Обґрунтування доцільності проведення реструктуризації підприємств магістрального транспорту газу	101
Олена ГУМЕНЮК Аналітичні інструменти управління підприємством	104
Тетяна ЖОВКОВСЬКА Моделювання купівельної поведінки споживачів	106
Інна ІРТИЩЕВА, Дмитор ВОЙТ Розвиток креативного менеджменту у туристичній сфері	108
Сергій КОВАЛЬОВ Визначення обсягів капітальних інвестицій у соціальну сферу села	110
Максим КРОПИВКО Особливості стратегічного управління розвитку сімейних форм господарювання на селі	113
Максим КУРИЛЯК Регіоналізація і децентралізація як загальноєвропейська тенденція	115
Володимир МАЦЬКІВ Оцінювання фінансового забезпечення підприємства та його методичний інструментарій	119
Михайло МИХАЙЛОВ, Валерій БІЛАН Антикризове управління підприємством: проблеми та шляхи вирішення	123
Микола ПАРХОМЕЦЬ Теоретично-методичні засади дохідності – основа підвищення конкурентоспроможності підприємств	125
Петро ПУЦЕНТЕЙЛО Основні складові формування системи економічної безпеки підприємства	128
Андрій САВА Особливості застосування методики оцінки розвитку сільських територій	130
Ірина СОЛОВЕЙ, Іван СОЛОВЕЙ Наукові засади забезпечення конкурентоспроможного розвитку виробництва пшениці в регіоні	132
Олег ШЕВЧЕНКО Контрольний підмеханізм механізму управління енергозбереженням у системі закладів вищої освіти	134
Ірина ЯКОВЛЄВА, Ігор РУМЯНЦЕВ Використання інструментарію інвестиційної політики для досягнення економічної безпеки	136

СЕКЦІЯ 3. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

Тетяна БІНЧАРОВСЬКА Землі сільськогосподарського призначення як об’єкт бухгалтерського обліку	139
Михайло БРИК Проблеми та особливості обліку довгострокових біологічних активів	141

Руслан БРУХАНСЬКИЙ Вплив англо-американської облікової школи на побудову стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку	144
Тетяна ДІДОРЕНКО Функціональний зміст обліково-аналітичної інформації у стратегічному розвитку підприємств ресторанного господарства	147
Ольга ЗАВИТІЙ Внутрішній аудит на сільськогосподарських підприємствах	149
Богдан ЗВІР Якість і зміст підготовки бухгалтера-аналітика	153
Ірина ЛЮБЕЗНА, Марія КОВДРА Удосконалення системи управління матеріальними запасами на підприємствах	155
Людмила МІКРЮКОВА Внутрішній аудит витрат в бюджетних установах	158
Микола ПАЛЮХ Контрольна функція бухгалтерського обліку	161
Вікторія РОЖЕЛЮК, Святослав ПИТЕЛЬ Облікова політика як інструмент ефективної діяльності підприємств з переробки продукції сільського господарства	164
Ірина СПІЛЬНИК Сутність обліку та актуальність вивчення його історії	166
Олександр ШАШКЕВИЧ Досвід аудиту таємних видатків та видатків на утримання вищих органів державної влади в країнах Європи	169
Микола ШУЛЬСЬКИЙ, Андрій ШУЛЬСЬКИЙ Аналіз рівня рентабельності аграрного виробництва в сільськогосподарських підприємствах Львівщини	172
Олексій ЯРОЩУК Стан та проблеми оцінки землі в Україні	175
Валентина ЯСИШЕНА, Віктор ПИЛЯВЕЦЬ Методичні підходи щодо побудови системи внутрішнього контролю за розрахунково-платіжною дисципліною підприємства	178

СЕКЦІЯ 4. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

Elzbieta BRONIEWICZ Environmental protection costs	181
Roman GAKH, Anastasiya VIRKOVSKA Implementation of eco-innovations into business strategies	185
Anetta ZIELIŃSKA Istota ekologii miejskiej	187
Дмитро АРЖЕВІЧЕВ Економічне обґрунтування пріоритетних напрямків можливого використання території сховищ з радіаційно-небезпечними відходами	188
Наталія БЕЗПАЛОВА, Олексій ГУК Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи	192
Іван БРОЩАК, Ірина ХОМ'ЯК Утилізація рідких відходів свинокомплексів	193
Микола БУРЯК, Любомир МАНДРИК Основні аспекти екологічної безпеки розвитку бізнесу	197
Ольга ДОВГАНЬ Сучасний стан та перспективи розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні	198
Назар МАЛЕВИЧ Деякі аспекти екологізації аграрного виробництва	201
Мар'яна СВИНТУХ, Петро РЯБОКОНЬ Сертифікація лісів	203
Борис СИДОРУК Екологічний фактор, як складова в системі оптимізації сільськогосподарського землекористування	205
Алла УЖВА Вплив екологічної складової на забезпечення сталості розвитку сільськогосподарського сектору економіки регіону	207
Людмила УНІЯТ Ефективне використання земельних ресурсів – чинник сталого розвитку аграрних підприємств у ринковому середовищі	210

СЕКЦІЯ 5. ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Наталія БЕРНИК Напрямки удосконалення системи управління фінансовими результатами діяльності підприємства	214
Юрій БЕРНИК Економічний зміст діагностики та її місце в управлінні діяльністю підприємства	215

Ольга ВАЙС Удосконалення системи управління на рівні суб'єктів господарювання	217
Юлія ВАСИЛЬКОВА Проблеми розвитку фермерства в Україні	219
Олена ВАШКЕВИЧ Шляхи покращення використання земельних ресурсів у господарській діяльності	221
Віталій ВЕЛИГАН, Сергій ПОХИЛА Впровадження інновацій у систему управління природокористуванням	224
Дмитро ГАЙТКО Проблеми управління інвестиційною діяльністю підприємства	226
Василь ГАМАН Особливості організації управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на підприємствах	228
Віра ГАМАН Діагностика банкрутства в системі управління підприємством	230
Євгенія ГОЛОВЧЕНКО Сучасні проблеми і перспективи розвитку транспортної галузі Одеської області	232
Наталія ГУМЕНЮК Проблеми раціонального використання земель сільськогосподарського призначення в Україні	234
Христина КАСТРАН Значення контролінгу в системі управління підприємством	236
Любомир КОГУТ Особливості побудови моделі управління ризиками на підприємстві	238
Оксана КРЕКТУН Стратегічний облік як інструмент стратегічного управління ефективністю діяльності підприємства	240
Ігор ЛИСИЦЯ Сутність енергетичної безпеки держави та чинники впливу	243
Віра ЛУКІЯН Пенсійна реформа в Україні: переваги та недоліки	246
Вікторія МЕЛЬНИК Роль інноваційного підприємництва в економічному зростанні країни	248
Роман МИХАЛЬСЬКИЙ Проблеми корпоративного управління та шляхи їх вирішення	251
Софія НАЗАРЕНКО Стан, проблеми та перспективи розвитку фондового ринку: міжнародний аспект	254
Ірина ПАРКУЛАБ Соціальні аспекти господарської діяльності підприємств	257
Світлана РУСИНКА, Наталя ВАСИЛЕЧКО Екологічні проблеми ведення сучасного сільськогосподарського виробництва	259
Володимир СЕМЧИШИН Аналіз сучасного розвитку спиртової галузі	261
Володимир СЛЮСАРЧИН Напрями покращення організації управління переробними підприємствами в умовах посилення конкуренції	263
Володимир СТЕПАНЮК Особливості та проблеми інноваційного розвитку аграрних підприємств	265
Павло ТАУБЕ Розвиток екологічного менеджменту на підприємстві	268
Уляна ТИС Організація логістики і маркетингу в збутовій діяльності аграрного підприємства	269
Роман ТКАЧУК Ринок землі в Україні: міфи та реальні	272
Роман ХОМИЧ Еколого-економічні проблеми землекористування в Україні	274
Катерина ЧЕРВІНЬСЬКА, Лілія БОБАК Інформаційне забезпечення в сфері розвитку органічного виробництва	275
Михайло ШЕВЧУК, Іван ЗУБКОВ Розробка студентського бізнес-проекту «smart food» в межах конкурсу «битва стартапів junior» при центрі (біржі) інновацій	278
Іванна ШПУНЬЯР Сучасний виробничий менеджмент з орієнтацією на вирішення екологічних проблем аграрних підприємств	280
Андрій ЮЗЕНЬКІВ Формування центру (біржі) інновацій у Тернопільській області	282
Олег ЦИМБАЛІСТИЙ, Максим ФЕЩУК Існуючі схеми лісової сертифікації та їх розповсюдження в Україні	283

Руслан БРУХАНСЬКИЙ

д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу
Тернопільський національний економічний університет

ВПЛИВ АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ОБЛІКОВОЇ ШКОЛИ НА ПОБУДОВУ СТРАТЕГІЧНО ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Починаючи з кінця 80-х рр. ХХ ст. значну увагу дослідників привернули проблеми ідентифікації й аналізу факторів, що впливають на функціонування підприємств. У результаті тривалих теоретичних та емпіричних досліджень вчені різних наукових шкіл встановили, що існуючі на той період моделі й інструменти прийняття управлінських рішень або потребують коригувань з урахуванням тенденцій розвитку економіки, або виявилися повністю неадекватними до динамічного мінливого зовнішнього середовища підприємств. Відповідно необхідним став їх перегляд та удосконалення з урахуванням трансформації базових підходів до побудови систем управління підприємством: від управління ресурсами до вивчення потреб щодо їх задоволення та аналізу їх необхідної структури. За таких умов особливого значення набуває проблема трансформації системи бухгалтерського обліку підприємства як одного з основних джерел генерування і надання релевантної та транспарентної інформації для потреб менеджменту.

В умовах трансформації моделей та інструментів прийняття управлінських рішень відбувається перегляд існуючих підходів до побудови системи обліково-аналітичного забезпечення менеджменту, виникає значна кількість підходів до побудови стратегічно орієнтованої системи обліку, які відрізняються один від одного за такими ознаками: 1) обсягом охоплення досліджуваних об'єктів (внутрішнє середовище підприємства, зовнішнє середовище підприємства, окремі їх елементи або сукупність об'єктів двох видів середовищ підприємства); 2) рівнем їх реалізації (фінансовий облік, управлінський облік, податковий облік, економічний аналіз, господарський контроль, аудит); 3) специфікою використання в цих системах методологічного інструментарію (традиційна методологія обліку, елементи методології стратегічного обліку, планування, прогнозування, методи економічного аналізу і господарського контролю, стратегічного аудиту).

В умовах широкого застосування стратегічного планування традиційна система управлінського обліку була основним засобом інформаційного забезпечення, оскільки дозволяла порівнювати одержані фактичні результати з стратегічними плановими показниками. Розробленої облікової методології було достатньо для формування необхідного інформаційного продукту через передбачуваність діяльності підприємства і прогнозованість змін у його зовнішньому середовищі. Однак, разом із революцією, що відбулась у практиці й теорії управління у 80-х рр. ХХ ст. і супроводжувалась переходом від ментальності стратегічного планування (від минулого крізь теперішнє до майбутнього) до ментальності стратегічного менеджменту (від успішного майбутнього до теперішнього і знову до майбутнього) (за Г. Мінцбергом) [1, с. 139], виникла потреба в розробці обліково-аналітичної системи управління підприємством, яка б дозволяла одержувати різноманітні інформаційні моделі, які б забезпечували інформаційний супровід траєкторії досягнення цілей – побудову, реалізацію і контроль різноманітних проектів стратегічного розвитку підприємства. Для задоволення існуючої потреби необхідною є розробка системи, яка б забезпечувала одночасне виконання двох вимог: 1) інформаційний супровід процесу аналізу і планування стратегії підприємства, її реалізації та контролю (облікове передбачення змін, бюджетний контроль з виконанням стратегії); 2) інформаційну підтримку стратегічного управління в режимі реального масштабу часу (коли інтервал між моментом введення господарської операції та її обробкою має наближатись до нуля) з метою невідкладного вирішення стратегічних завдань, що виникають у процесі господарської діяльності в умовах

динамічних і непередбачуваних змін зовнішнього середовища підприємства (облікове забезпечення гнучких екстрених рішень).

Перші спроби розробки концепції стратегічно орієнтованого обліку були здійснені представниками англо-американської облікової школи на початку 80-х рр. XX ст. Зокрема, К. Сіммондс у 1981 р. у журналі «Management accounting» констатував, що стратегічний управлінський облік швидко поширюється в практичній діяльності підприємств і бухгалтері-аналітики витрачають значну частку часу і зусиль на збір й оцінку затрат, обсягів, цін, даних про конкуренцію і розрахунки стратегічного становища фірми та її конкурентів як основи для формування власної бізнес-стратегії [8, с. 26]. Водночас оцінки К. Сіммондса були дуже оптимістичними, оскільки до початку 90-х рр. XX ст. дана тема не викликала значної уваги серед представників облікової професії. Основною заслугою К. Сіммондса було те, що він розглядав стратегічний управлінський облік як загальний підхід до проведення стратегічного позиціонування.

З початком 90-х рр. XX ст. з'явилися ґрунтовні розробки на рівні теорії стратегічного управлінського обліку завдяки представникам Лондонської школи економіки М. Бромвіча та А. Бхімані. Ці вчені відіграли значну роль у популяризації наукових досліджень у сфері стратегічного обліку, переорієнтації наукових досліджень в управлінському обліку з метою забезпечення його стратегічної спрямованості. Зокрема, як зауважив М. Бромвіч у 1991 р., вчені мають звільнити «управлінський облік від заводського цеху» з метою надання йому допомоги для вирішення глобальних проблем на товарних ринках, а також зосередження бухгалтерів з управлінського обліку на доданій вартості фірми та її конкурентів [5, с. 28]. М. Бромвіч закликав до виокремлення нового напрямку у складі управлінського обліку – стратегічного та розширення функцій бухгалтерів, зокрема щодо необхідності проведення аналізу не лише внутрішнього, а й зовнішнього середовища підприємства.

У 1990-х рр. з'являються перші спроби теоретичної концептуалізації процесу стратегічного управлінського обліку. Так, Р. Діксон і Д. Сміт виділили чотири його основні стадії: 1) ідентифікація стратегічних бізнес-одиниць; 2) стратегічний аналіз затрат; 3) стратегічний ринковий аналіз; 4) оцінка стратегії [6]. Б. Лорд запропонувала шість стадій здійснення стратегічного управлінського обліку: 1) збір інформації про конкурентів; 2) пошук можливостей скорочення витрат; 3) узгодження обліку зі стратегічними цілями; 4) збір інформації про конкурентів; 5) пошук можливостей скорочення витрат; 6) узгодження обліку зі стратегічними цілями [7]. Однак більшість з подібних пропозицій не пройшла емпіричної перевірки, що не дозволило вважати їх науково обґрунтованими з позитивістської точки зору. Тому деякі автори цей період розвитку стратегічного обліку називають «декадою слави», коли внеском більшості вчених у сфері стратегічного обліку була популяризація даного напрямку наукових досліджень.

Один із перших науково обґрунтованих і теоретично наповнених варіантів розробки стратегічно орієнтованої системи обліку належить Дж. Шанку та В. Говіндараджану, які розробили концепцію стратегічного управління затратами (Strategic Cost Management (SCM)), що представлена у монографії, опублікованій у 1993 р. [4]. В її основу авторами покладено три основних компоненти: аналіз ланцюжка цінностей; аналіз стратегічного позиціонування; аналіз факторів, що визначають затрати. Запропонований Дж. Шанком та В. Говіндараджаном підхід здійснив значний вплив на вітчизняних вчених, які займалися питаннями розробки обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління підприємством. Основною ціллю розробки концепції SCM є досягнення підприємствами стійких конкурентних переваг у динамічних умовах господарювання. Завдяки праці Дж. Шанка і В. Говіндараджана з'явився новий напрям наукових досліджень – стратегічне управління витратами, що зумовило необхідність проведення наукових пошуків у напрямку розробки системи його обліково-аналітичного забезпечення.

Ще одним дослідником, завдяки праці якого у вітчизняній практиці укорінилось і набуло широкого вжитку поняття «стратегічний облік», був Б. Райан. Видавши у 1995 р. книгу «Стратегічний облік для керівника», автор заклав теоретичні основи моделювання

облікових систем відповідно до потреб управління в розрізі різних видів управлінських рішень. Основна увага Б. Райана була акцентована на облікове забезпечення процесу стратегічного управління підприємством, потенційними можливостями підприємства, управління фінансовою продуктивністю. Одним з найважливіших внесків Б. Райана в розвиток досліджень у сфері стратегічного обліку є виділення теорем стратегічного обліку, які базуються на основі побудованого автором «С-циклу», відповідно до якого стратегічний облік належить до фінансового аналізу проблем, пов'язаних з чотирма факторами: зобов'язання, контроль, готівка (затрати) і потенціал (commitment, control, cash (cost), capability) [2, с. 54]. З цього визначення можна простежити, що запропонований Б. Райаном підхід до розуміння стратегічного обліку не є суто обліковим підходом, а інтегрованим інструментом, наближеним до поняття стратегічного фінансового контролінгу, який поєднує у своєму складі облікові, аналітичні та управлінські функції.

Розвитку стратегічного управлінського обліку в Україні значно сприяв переклад і опублікування у 2002 р. російською мовою книги К. Уорда «Стратегічний управлінський облік» [3] (англомовне видання – 1992 р.), яка свого часу була випущена під егідою СІМА (Certified Institute of Management Accountants), що активно на той час займався проблемами розвитку стратегічного управлінського обліку. В своїй праці К. Уорд намагався максимально наблизити систему стратегічного обліку до потреб розробки і реалізації конкурентних стратегій підприємства, системи стратегічного планування. Систему стратегічного обліку він розглядав як підсистему інформаційної підтримки конкурентної стратегії із врахуванням різних видів організаційних форм підприємств.

Загалом праці зарубіжних дослідників, перекладені російською мовою (Дж. Шанк та В. Говіндараджан, Б. Райан, К. Уорд), відіграли визначальну роль у розвитку наукових досліджень зі стратегічного обліку в Україні наприкінці 1990-х рр. Однак специфікою цих досліджень була орієнтація на підприємства, які функціонують в умовах розвинутої ринкової економіки (з розвиненими фінансовими і товарними ринками, системами маркетингу тощо), що не відповідало тим умовам, в яких працювали вітчизняні підприємства. Тому на початку 2000-х рр. у пострадянських країнах з'являються власні моделі і концепції розвитку стратегічного обліку, які не лише враховують стан розвитку економіки, а також базуються на врахуванні специфіки національних облікових традицій, відсутності остаточного сприйняття поділу обліку на фінансовий та управлінський тощо.

Література

1. Минцберг Г. Школы стратегий / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Дж. Лэмпел. – СПб. : Питер, 2002. – 336 с.
2. Райан Б. Стратегический учет для руководителя / Боб Райан ; пер с англ. под. ред. В. А. Микрюкова. – М. : Аудит : ЮНИТИ, 1998. – 616 с.
3. Уорд К. Стратегический управленческий учёт : пер. с англ / Кит Уорд. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. – 448 с.
4. Шанк Дж. Стратегическое управление затратами / Джон К. Шанк, Виджей Говиндараджан. – СПб. : ЗАО «Бизнес Микро», 1999. – 288 с.
5. Bromwich M. The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets / Michael Bromwich // Accounting, Organization and Society. – 1990. – Vol. 15. – P. 27–46.
6. Dixon R. Strategic Management Accounting / R. Dixon, D. Smith // Omega. – 1993. – Vol. 21, No 6. – P. 605–618.
7. Lord B. Strategic Management Accounting: the Emperor's New Clothes? / Beverley Lord // Management Accounting Research. – 1996. – Vol. 7, No 3. – P. 347–366.
8. Simmonds K. Strategic management accounting / K. Simmonds // Management Accounting. – 1981. – Vol. 59, No 4. – P. 26–30.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ПРИКЛАДНА ЕКОНОМІКА –
ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ**

До збірника увійшли матеріали
міжнародної науково-практичної конференції,
яка відбулася 27 жовтня 2017 р.
в Тернопільському національному економічному університеті

Підписано до друку 03.11.2017.
Формат 60x 84/16. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний 70 г/м². Друк на дублюкаторі.
Умов.-друк. арк. 16,5. Обл.-вид. арк. 24,1
Тираж 100 примірників. Замовлення № 11/17/156.

Видавець та виготувач:

ФОП Осадца Ю.В.
м. Тернопіль, вул. Винниченка, 9/7
тел. (0352) 40-08-12, (0352) 40-00-63, (097) 988-53-23

*Свідоцтво про внесення суб'єкта
видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013 р.*